

Вакулич Марія Михайлівна
*кандидат економічних наук,
доцент, докторант,
Навчально-науковий інститут
«Придніпровська державна академія
будівництва та архітектури»
Українського державного університету науки і технологій*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-481-1-2>

ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ У ПЕРІОД ПОВНОМАСШТАБНОГО ВОЄННОГО ВТОРГНЕННЯ: АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД

Аналітичний огляд результатів інвестиційного забезпечення у регіонах України продемонстрував наявність п'яти регіонів із помірним скороченням інвестиційної діяльності, що у загальній сукупності складає не більше 10%. Зокрема, це Одеська, Кіровоградська, Тернопільська, Львівська області та місто Київ. Крім того, за деякими областями України спостерігається перерозподіл видів інвестиційного забезпечення, що у загальній сукупності не впливає на обсяги інвестиційного капіталу, однак формує переорієнтацію на більш важливі та ґрунтовні види інвестиційної діяльності. Наприклад, у Одеській області суттєво зросли інвестиційні кошти, що вкладаються у сектор інформації та телекомунікацій, в той час, як у інших секторах національної економіки за даною областю спостерігається скорочення суми інвестиційного капіталу.

Критичний аналіз динаміки обсягів прямих іноземних інвестицій у регіони України, за період повномасштабного воєнного вторгнення, демонструє нарощення обсягів іноземного інвестування за 4 областями, зокрема [1]:

- Черкаська (+23,5%);
- Івано-Франківська (+12,6%);
- Чернігівська (+11,6%);
- Київська (+3,9%).

При цьому, основоположним сектором національної економічної системи, що забезпечив суттєве зростання обсягів іноземного інвестування, є сільське господарство, а основними державами-інвесторами у 2024 році визначено Сполучені Штати Америки, Швейцарія, Кіпр, Данія та інші держави-члени Європейського Союзу.

Безумовно, суттєве падіння загальних обсягів інвестиційного капіталу продемонструвала частина прифронтових та частково окупованих областей України. Наприклад, обсяг прямих іноземних інвестицій у Миколаївській області скоротився більш ніж на 55%, у Харківській та Запорізькій областях – на 50% та 48% відповідно. Найбільший відтік суми інвестиційного капіталу спостерігається у секторі промисловості (зокрема, – переробної). Крім того, основне скорочення обсягів прямих іноземних інвестицій у Львівській, Житомирській та Закарпатській областях відбулося на рахунок падіння інвестицій у підприємства з постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря, що може бути пов'язане з атаками на енергетичну інфраструктуру країни, а дані активи належали де-факто вітчизняним компаніям, які було структуровано через Кіпр та Нідерланди. Найбільше падіння обсягів іноземних інвестицій продемонструвала Чернівецька область, що відбулось за рахунок відтоку капіталу з сектору переробної промисловості.

В цілому, Кіпр є країною, яка найбільше скоротила обсяги прямих іноземних інвестицій в регіони України у період повномасштабного воєнного вторгнення, що склало у загальній сумі мінус 3,0 млрд доларів США. Відповідна ситуація є особливо неординарною, оскільки традиційно Кіпр займав лідируючі позиції серед держав-інвесторів у вітчизняну економіку. Дана тенденція пов'язана з особливостями структурування власності вітчизняними компаніями, завдяки чому можна припустити, що це насправді відтік

де-факто вітчизняних інвестицій, що були сконцентровані на Кіпрі. Практично всі регіони України скоротили присутність капіталу з Кіпру, проте найбільше скорочення спостерігається за наступними регіонами: м. Київ (1,5 млрд дол. США); Дніпропетровська область (471 млрд дол. США); Запорізька, Харківська та Миколаївська області (від 186 – до 135 млрд дол. США) [1].

Однак, наявними є області, які суттєво збільшили обсяг інвестиційного капіталу з Кіпру у 2024 році (наприклад, Полтавська та Одеська області). Серед інших держав світу також спостерігається суттєвий перерозподіл інвестиційних активів на території України. Зокрема, Нідерланди значно скоротили обсяги вкладень інвестиційного капіталу на території України – мінус 2,3 млрд доларів США. Відповідна ситуація є наслідком втрати більшості активів у Донецькій області, у якій станом на 2022 рік було сконцентровано 2,2 млрд доларів США прямих іноземних інвестицій з Нідерландів, а також завдяки подальшому скороченню обсягів інвестиційного капіталу та відтермінування строків реалізації інвестиційних проєктів та програм у Сумській, Дніпропетровській, Житомирській та інших областях України [1].

Серед країн, які найбільше наростили обсяги прямих іноземних інвестицій в економіку України основним лідером є Сполучені Штати Америки – майже 700 млн. дол. США. Додаткового інвестиційного капіталу. Відповідна тенденція покликана збільшити обсяги інвестиційного капіталу у компанії, що зареєстровані у м. Києві та Київській області, а також у Миколаївській, Дніпропетровській та Вінницькій областях. Активно нарощували обсяги прямих іноземних інвестицій також Угорщина (майже на 300 млн дол. США) та Саудівська Аравія (264 млн. дол. США), проте дані у розрізі областей віднесено до конфіденційних. Крім того, серед лідерів за обсягами прямих іноземних інвестицій в економіку України також можна виокремити Францію (160 млн дол. США), яка здебільшого вкладала у компанії, зареєстровані у м. Києві [2].

По-перше, у рамках переліку основоположних заходів щодо формування додаткових механізмів залучення обсягів прямих

іноземних інвестицій у реалізацію проєктів та інвестиційних програм в регіонах України запропоновано введення спеціальних програм страхування воєнних ризиків. Відповідні програми здатні підвищити привабливість інвестиційних вкладень у вітчизняні компанії різних сфер економіки. Зокрема, такі програми пропонують MIGA, DFC, планується запровадження програми страхування воєнних ризиків Європейського банку реконструкції та розвитку у співпраці з Міністерством економіки України та Національним банком України. Крім того, планується створення Державної агенції зі страхування воєнних ризиків в Україні. Такі програми сприятимуть зниженню (диверсифікації) спектру різних ризиків іноземного інвестування в регіонах України.

По-друге, необхідним є відкриття спеціальних офісів іноземних країн із підтримки інвестицій у приватний бізнес в Україні. Зокрема такі Агенції вже відкрили такі держави світу, як: Франція, Норвегія, Данія та інші країни. Основною метою таких установ є сприяння іноземним інвестиціям у реалізацію інвестиційних проєктів та програм на території України.

По-третє, важливою складовою регіонального розвитку є підвищення спроможності місцевої влади щодо залучення додаткового інвестиційного капіталу. Проаналізовані дані представлених аналітичних матеріалів свідчать, що низка регіонів України мають низьку частку залучення обсягів прямих іноземних інвестицій, при цьому перебувають поза зоною безпосередніх воєнних дій, наприклад, - Чернівецька область. Водночас, важливою є проактивна позиція місцевої влади та бізнесу, зокрема шляхом участі не лише у вітчизняних, але і закордонних інвестиційних форумах (наприклад, у Варшаві, Берліні, Вашингтоні). Крім того, важливою складовою формування потенційних можливостей залучення додаткового інвестиційного капіталу є допомога місцевої влади областей України малому та середньому бізнесу в підготовці бізнес-планів та інвестиційних проєктів регіонального рівня.

Література:

1. Статистичний щорічник України (за роками). Державна служба статистики України. URL: <https://ukrstat.gov.ua>
2. GDP growth (annual %). World Bank data. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.-MKTP.KD.ZG>